

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)

М. В. Афанасьєв

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	всі
Спеціальність	всі
Освітній рівень	другий (магістерський)
Освітня програма	всі

Вид дисципліни	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Завідувач кафедри економіки підприємства та менеджменту	Шиян Д.В.
---	-----------

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2018

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри економіки підприємства та менеджменту
Протокол № 1 від 25.08.2018 р.

Розробник:
Панчук А.С., доц. кафедри економіки підприємства та менеджменту

Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни: В сучасних умовах рівень економічного розвитку визначається не стільки масштабами виробництва, скільки його інноваційною спрямованістю та гнучкістю управління. Розробка і впровадження нових технологій, за думкою багатьох фахівців, сприятиме подоланню кризових явищ в економіці України. Структура експорту та імпорту України потребує покращання, оскільки в експорті занадто висока питома вага товарів із низьким рівнем доданої вартості, а в імпорті - енергоносіїв. Існує велика кількість проблем у бюджетній та соціальній сферах. У зв'язку з цими обставинами важливою є проблема структурної перебудови економіки на основі впровадження інноваційної моделі розвитку з використанням світових і вітчизняних здобутків у сфері науково-технічного прогресу.

Світовий досвід впровадження інноваційної моделі розвитку економіки свідчить, що її невід'ємним елементом є венчурне підприємництво. Управління інноваціями виступає в різних формах та охоплює велику сукупність економічних відносин, пов'язаних з виробництвом, новими відкриттями та винаходами. Інновації виконують функцію прискорювача економічного розвитку і здатне не тільки вивести економіку країни на вищий рівень, а й забезпечити прорив вітчизняних технологій на світові ринки.

Інноваційна діяльність – це діяльність, що супроводжується великим комерційним ризиком та довгостроковими фінансовими інвестиціями.

Від того, наскільки успішно функціонує інноваційний механізм сьогодні, залежить швидкість комерціалізації нових перспективних наукових ідей та технологічних розробок і, як наслідок, конкурентоспроможність національної промисловості в умовах глобалізації економічних відносин. Тому державні органи високо розвинених країн світу активно підтримують трансфер нових технологій.

Таким чином, на основі вивчення діяльності провідних компаній на міжнародному ринку можна стверджувати, що ключовим чинником успіху в сфері інноваційного підприємництва є обмін новими технологіями та їх трансфер.

Отже, в діяльності вітчизняних компаній на перший план виходить проблема нехватки фахівців, що володіють системними і комплексними знаннями в сфері венчурного підприємництва і трансферу технологій.

Навчальна дисципліна "Управління інноваціями" є вибірковою навчальною дисципліною та забезпечує вибірково складову освітньо-професійних програм підготовки магістрів (МАГ-МАЙНОРИ).

Мета навчальної дисципліни: є формування у студентів компетентностей щодо управління венчурним бізнесом та вміння використовувати ключові методи практичного вирішення проблем комерціалізації інновацій, застосування технологій реалізації нововведень у підприємницькій діяльності, розвитку технологій управління інноваційною діяльністю.

Об'єктом навчальної дисципліни є економічна система та процеси, що відбивають різні аспекти управління інноваційним бізнесом.

Предметом навчальної дисципліни є теорія, методи і підходи до управління інноваціями та пов'язані з ним види діяльності.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

понятійний та категорійний апарат щодо інноваційного підприємництва та його

інфраструктури;

економічну сутність венчурного бізнесу;

теоретичні аспекти ризик-менеджменту;

напрями регулювання та методи зниження ризиків в сфері венчурного інвестування;

основні принципи функціонування ринку інтелектуальної власності;

технологію розробки системи франчайзингу інноваційного підприємства;

сучасні методи та моделі технологічного прогнозування;

теоретичні та методичні засади фандрайзингу.

вмісту:

проводити проблемну діагностику бізнес-процесів інноваційного підприємства;

розробляти заходи щодо реінжинірингу інноваційного підприємства;

обґрунтовано визначати перспективні напрями венчурного інвестування;

оцінювати рівень ризику венчурного інвестування на основі використання сучасних методів;

здійснювати аналіз майбутніх потоків прибутку венчурної компанії;

будувати профіль маркетингового середовища інноваційних підприємств;

проводити прогнозування перспектив інноваційної діяльності на основі методів форсайту;

застосовувати економіко-математичні методи та моделі в процесі оцінки перспективних проектів трансферу технологій;

здійснювати обґрунтований вибір оптимальної системи франчайзингу в сфері інноваційного підприємництва;

проводити комплексне оцінювання вартості бренду інноваційного підприємства;

розробляти комплекс заходів щодо оформлення та впровадження фандрайзингового проекту.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними компетентностями.

Курс	1	
Семестр	2	
Кількість кредитів ECTS	3	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	20
	семінарські, практичні	20
	лабораторні	-
Самостійна робота	110	
Форма підсумкового контролю	залік	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Вміння застосовувати методи управління інноваційним бізнесом	Проводити аналіз основних бізнес-процесів інноваційного підприємства. Здійснювати оцінку зовнішніх та внутрішніх факторів, що впливають на формування стратегії управління інноваціями
Приймати обгрунтовані стратегічні рішення на основі методів технологічного прогнозування	Визначати особливості функціонування ринку інтелектуальної власності. Формувати оптимальну систему франчайзингу інноваційного підприємства

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні засади інноваційного підприємництва

Тема 1. Інноваційне підприємництво і бізнес процеси

1.1. Інновації як інструмент підприємницької діяльності .

Поняття нововведення. Сутність та складові інноваційних процесів в сфері підприємництва. Стимулюючі та дестимулюючі фактори інноваційної діяльності підприємства. Модель інноваційних бізнес-процесів. Концептуальні основи інноваційного підприємництва.

1.2. *Інжиніринг інноваційного підприємства.* Поняття «інжиніринг» та основні форми його реалізації в інноваційному бізнесі. Складові елементи програми інноваційного інжинірингу підприємства.

1.3. *Організаційні форми інноваційної діяльності підприємства.*

Структура управління консорціумом. Глобальні корпорації та їх роль в інноваційному підприємстві. Особливості альянсів інноваційних компаній. Договірні союзи на основі часткових інвестицій. Малий бізнес в інноваційній діяльності. Міжнародний досвід організації технополісів і технопарків. Бізнес-інкубатор як засіб залучення інвестицій.

Тема 2. Інноваційний бізнес в умовах ризику.

2.1. *Економічні функції венчурного капіталу.*

Роль венчурного механізму в реалізації інноваційних проектів. Тенденції розвитку світового венчурного інвестування. Основні функції венчурного підприємства.

2.2. *Особливості венчурного бізнесу та перспективи його розвитку.*

Сучасні тенденції та пріоритети венчурного бізнесу. Особливості інвестування інноваційних проектів. Джерела ризиків в сфері інноваційної діяльності. Види ризиків венчурного інвестування. Поняття «венчурного акселератору» та методологія його визначення.

2.3. *Основні методи венчурного інвестування.*

Основні джерела венчурних інвестицій. Методологія вибору організаційних форм венчурного інвестування. Методи зниження ризику в процесі відбору інноваційних

підприємницьких проектів.

2.4. Державне регулювання венчурного бізнесу.

Прямі та непрямі методи сприяння розвитку венчурного бізнесу. Світовий досвід стимулювання венчурного підприємництва. Стан і перспективи венчурного інвестування в Україні.

Тема 3. Методичні засади управління венчурною компанією

3.1. Фактори генерації нововведень в підприємстві.

Еволюція підходів до планування і організації корпоративним R&D. Централізація та децентралізація інноваційних процесів в організації. Зовнішні та внутрішні фактори, що визначають можливість впровадження інновацій у підприємстві. Принципи функціонування венчурного підприємства.

3.2. Організація венчурної компанії.

Види організаційних структур венчурного підприємства. Типи інтеграції венчурної фірми. Проблеми, перспективи і особливості управління венчурною компанією.

3.3. Формування стратегії венчурного підприємства.

Основні детермінанти інноваційного розвитку підприємства. Інноваційні цілі і завдання венчурної фірми. Типологія стратегій венчурних підприємств. Етапи розробки стратегії венчурної компанії.

Тема 4. Маркетинговий підхід до управління інноваційним бізнесом.

4.1. Специфіка маркетингу інновацій.

Класифікація ринків інновацій. Маркетинг науково-технічної продукції. Маркетингове середовище інноваційної фірми. Методика GAP-аналізу майбутніх потоків прибутку фірми.

4.2. Організація маркетингових досліджень в інноваційній сфері.

Інформаційне забезпечення маркетингових досліджень в сфері інноваційної діяльності. Маркетингова розвідка в інноваційному підприємстві. Використання технології CALS при визначенні перспективних інноваційних проектів.

4.3. Розробка і виведення інноваційного товару на ринок.

R&D як фактор конкурентного успіху інноваційного підприємства. Моніторинг ринкової ситуації та генерація нових ідей. Позиціонування інноваційної продукції. Методи залучення споживача до створення інноваційного продукту. Інтегровані маркетингові комунікації в венчурному бізнесі.

Тема 5. Ризик-менеджмент у венчурному інвестуванні

5.1. Фактори ризику інвестування в інноваційному бізнесі.

Концептуальні основи ризик-менеджменту. Класифікація ризиків в інноваційному підприємстві. Роль концепції ризиків в інвестуванні інноваційних проектів.

5.2. Практика ризик-менеджменту в венчурному бізнесі.

Світовий досвід управління ризиками в інноваційних компаніях. Процедури розподілу ресурсів на реалізацію інноваційних проектів. Методика визначення інди-

каторів успіху інноваційного проекту.

5.3. Система оцінки ризику венчурного інвестування.

Концепція системи оцінки ризиків STAR. Методика побудови карти ризиків в інноваційній діяльності. Стратегії невілювання ризиків в інноваційному підприємстві.

Змістовий модуль 2. Комерціалізація інновацій та трансфер нових технологій в сучасних умовах.

Тема 6. Ринок інтелектуальної власності: особливості, проблеми, сучасні тенденції та перспективи

6.1. Сутнісна характеристика об'єктів інтелектуальної власності.

Патентні угоди. Сутність та особливості ноу-хау. Підходи та проблеми ліцензійної торгівлі. Економічні, стратегічні, політичні та правові мотиви ліцензування. Специфічні різновиди об'єктів інтелектуальної власності Класифікація об'єктів інтелектуальної власності.

6.2. Правове регулювання інтелектуальної власності.

Історичні передумови правового регулювання сфери інтелектуальної власності. Охорона інтелектуальної власності та її різновиди. Особливості ціноутворення на об'єкти інноваційної власності. Державне правове регулювання ринку інтелектуальної власності в Україні.

Тема 7. Франчайзинг в інноваційній діяльності

7.1. Сутність та характеристика франчайзингу.

Основні поняття та складові франчайзингу. Особливості франчайзингу в сучасних умовах. Переваги та недоліку франчайзингу.

7.2. Розробка системи франчайзингу.

Світовий досвід побудови успішного франчайзингу. Етапи розробки системи франчайзингу. Джерела доходів франчайзерів. Франчайзинговий договір. Розвиток франчайзингу в Україні.

7.3. Брендінг та філософія франчайзингу в інноваційному підприємстві.

Основні етапи розробки бренду. Визначення стратегії бренду. Основні питання позиціонування бренду. Створення успішного бренду для франчайзингу у світовій практиці.

Тема 8. Стратегія і тактика трансферу нових технологій

8.1. Розвиток інноваційної інфраструктури і системи трансферу технологій.

Поняття «комерціалізація технологій» і «трансфер технологій». Стан і проблеми впровадження в економіку трансферу технологій. Інноваційна структура та її основні властивості на сучасному етапі. Державне управління мережею трансферу технологій. Типи міжорганізаційного трансферу технологій. Матриця персонального трансферу технологій. Елементи комерційного і некомерційного трансферу технологій.

8.2. Діагностика інноваційних технологій.

Види і функції трансферу технологій. Критерії успішності трансферу технологій. Технологічний аудит. Методи оцінки потенціалу трансферу технологій.

8.3. Стратегії трансферу технологій в інноваційній діяльності.

Етапи розробки трансферу технологій. Стратегічна оцінка партнерів трансферу технологій. Експериментальні площадки трансферу технологій. Стратегічні альтернативи трансферу технологій.

Тема 9. Технологічне прогнозування в інноваційній діяльності

9.1. Еволюція підходів до технологічного прогнозування.

Онови прогнозування соціально-економічних явищ. Розвиток сучасної методології прогностичних досліджень. Характеристика розповсюджених методів прогнозування. Сучасні напрями технологічного розвитку.

9.2. Основні теорії та методи технологічного прогнозування.

Переміщення технологій. Методи технологічного прогнозування. Методи експертного прогнозування. Дескриптивні методи прогнозування. Статистичні методи прогнозування.

9.3. Основи методології «форсайт».

Сутність форсайт-прогнозів в економіці. Метод Дельфі. Методологія «Дорожня карта». Бенчмаркінг як метод форсайт-прогнозування.

Тема 10. Фандрайзинг як основа залучення венчурних інвестицій

10.1 Теоретичні основи фандрайзингу.

Поняття «фандрайзинг», «фандрайзинговий проект». Цикл фандрайзингу. Джерела фінансування фандрайзингових проектів. Світовий та вітчизняний досвід успішного фандрайзингу.

10.2 Стратегічне планування фандрайзингу.

Цілепокладання у фандрайзингу. Методи залучення фінансування. Планування кадрового забезпечення фандрайзингового проекту. Сегментація донорів та основних стейкхолдерів фандрайзингового проекту. Планування бюджету фандрайзингового проекту. Планування заходів фандрайзингу. Розробка стратегії успішного фандрайзингу.

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (мак-

Примечание [A1]: Должно соответствовать информации на стр. 4

симальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати залік, – 60 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі диференційованого заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання самостійних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Результат семестрового заліку оцінюється в балах (максимальна кількість – 100 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 65 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Примечание [A2]: Должно соответствовать информации на стр. 4

Примечание [A3]: Должно соответствовать информации на стр. 4

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модулю			Лекційні заняття	Практичні за-вдання	Поточні КР	Презентація	Контроль СРС	Колоквіум	Усього
Змістовий модуль 1.	Тема 1	1 тиждень	0,5	1,5		3			5
	Тема 2	2 тиждень	0,5	2		3	2		7,5
	Тема 2	3 тиждень	0,5	3	5	2	3		13,5
	Тема 3	4 тиждень	0,5	2	7	3	2		
	Тема 3	5 тиждень	0,5	2				10	12,5
	Тема 4	6 тиждень	0,5	3		2	3		8,5
Змістовий модуль 2.	Тема 5 Тема 6	7 тиждень	0,5	2	7	3	3		15,5
	Тема 7	8 тиждень	0,5	5		2			7,5
	Тема 8	9 тиждень	0,5	1,5		3			5
	Тема 9	10 тиждень	0,5					10	10,5
Накопичення балів			5						

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Рекомендована література

Основна

1. Гринев, Б. В. Инноватика [Текст] : учеб. пособие / Б. В. Гринев, В. А. Гусев. – Х. : ИСМА, 2010. – 352 с.
2. Федулова, Л. І. Інноваційна економіка: підручник /Л. І. Федулова. — К.: Либідь, 2006. — 475 с.
3. Ягудин С.Ю. Венчурное предпринимательство. Франчайзинг: учебно-метод. комплекс\ С.Ю. Ягудин - М.: ЕАОИ. 2008.- 272с.

Додаткова

1. Заблоцький Б. Ф. Економіка й організація інноваційної діяльності: Навч. посібник / Заблоцький Б. Ф. – Львів : Новий світ. – 2008. – 456 с.
2. Йохна М. А. Інноваційний менеджмент: навчальний посібник. / Йохна М. А., Стадник В. В. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2006. – 464 с.
3. Мониторинг научно-технической деятельности / Клепиков А. С., Гордиевских В. В., Чистякова Е. Г., Лукша О. В. и др. // Методы менеджмента качества. – 2004. – № 12. – С. 24 – 28.
4. Ковалев Г. Д. Инновационные коммуникации: учеб. пособ. для вузов. / Ковалев Г. Д. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 288 с.
5. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент: навч. посібник / Краснокутська Н. В. – К. : КНЕУ, 2003. – 504 с.
6. Пономаренко В. С. Стратегічне управління розвитком підприємства. навчальний посібник / Пономаренко В. С., Пушкар О. І., Тридід О. М. – Харків : Вид. ХДЕУ, 2002. – 640 с.
7. Шахмарова Е. Д. Фінансова оцінка інноваційних проектів / Е. Д. Шахмарова // Фінанси України. – 2002. – № 6. – С. 122 – 126.
8. Яковенко В. Б. Введение в инновационные технологии / Яковенко В. Б. – К. : Изд. Европейского университета, 2001. – 134 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Корнюшин В.Ю. Управление маркетингом : учебный курс (учебно-методический комплекс) [Электронный учебник] / В.Ю. Корнюшин ; Московский ин-т менеджмента, экономики и права ; Центр дистанционных образовательных технологий МИМЭП. 2010. – Режим доступа: <http://www.e-college.ru/xbooks/xbook133/book/index/index.html>.
2. ЛигаБизнесИнформ. Режим доступа: www.liga.net/.
3. Налоги и бухгалтерский учет. [Електронний ресурс]. – Режим доступа : basa.tav.kharkov.ua/.

4. Нормативные акты Украины. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.nau.kiev.ua/.
5. Инструменты Интернет-маркетинга [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://constructorus.ru/uspex/strategiya-i-instrumenty-Internet-marketinga.html>
6. Международная маркетинговая группа: маркетинговые исследования и анализ рынка, управленческий и стратегический консалтинг [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.marketing-ua.com>
7. Облачные технологии в интернет-маркетинге [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://topknowledge.ru/market/4079-oblachnye-tehnologii-v-internet-marketinge.html>
8. Українська асоціація маркетингу [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://uam.in.ua>
9. Экономика и управление на предприятиях: научно-образовательный портал [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.eur.ru
10. Право. Украина. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.legal.com.ua/cgi-bin/matrix.cgi/pravo.html.
11. Сервер Верховной Рады Украины. – Режим доступа : www.rada.gov.ua/
12. Украинское право. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : [www.ukrpravo.com/ ua/](http://www.ukrpravo.com/ua/).